

тата и варивата) и да ги запази за храна на семейството. Тя е събирала зърната, чукала ги на плонитѣ и камънитѣ, варила ги е и готвѣла каша. Опитътъ е научилъ старцитѣ и женитѣ да избиратъ едритѣ зърна и да ги заравятъ въ прѣхка почва. Презъ пролѣтътъ тѣ изниквали и давали новъ плодъ. Сжщото правѣли съ луковичитѣ, коренитѣ на зеленчука и т. н.

Отъ това ново занятие пѣкъ е излѣзло *земледѣлицето*.

Имаме причини да вѣрваме, че първа жената е копнала земята, да посѣе нѣщо. Тя е първата земледѣлка. Първо тя съ ржце е ровила прѣхкавата земя, подире зела тънка остра плоча за копачка, още подире тя копаела съ чаталястия остъръ рогъ на еленъ, или съ нѣкоя крива или ченгеляста суровица, намѣрена въ гората. По-късно въ земледѣлието се намѣсилъ и мжжа, който си направилъ *орало*.

Застоялъ животъ. — Докато човѣкъ билъ само ловецъ и скотовѣдецъ, той лесно можелъ да се преселва отъ едно лошо мѣсто въ друго по-добро. Тогава той прекарвалъ повече *скитнишки* животъ. Ала когато зелъ да обработва земята, той не можалъ вече да скита, защото трѣбвало да чака плода на посеянитѣ зърна и зеленчуци. За това човѣкъ билъ принуденъ да се **застоява** повече на едно мѣсто. Ако се случвало заетата отъ него поляна, долина, лжка край рѣката и т. н., да бжде *плодородна* и *леснообработвана*, човѣшкото семейство се задържало и си *присвоявало* земята. Ако би друго семейство да дойде и поиска да земе сжщото землище, тогава се започва бой (война) между дветѣ семейства. Ако семейството задържи землището, то се укре-